

Onderzoek naar aanhoudende klachten na COVID-19

In 2021 is vanwege de verschillende kennishiaten rondom de coronapandemie en haar gevolgen het deelprogramma COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg opgezet. De urgentie voor dit deelprogramma is tweeledig. Enerzijds zien we nationaal en internationaal een grote groep mensen die na COVID-19 langdurig een breed scala aan klachten houdt. Vanuit zorgprofessionals, patiënten (vertegenwoordigers) en beleid is een grote roep voor meer onderzoek naar de aard en omvang van aanhoudende klachten na COVID-19 en naar effectieve herstel- en nazorg. Anderzijds is meer inzicht nodig in hoe COVID-19 herstel- en nazorg het beste georganiseerd en geïmplementeerd kan worden en wat dit vraagt in aanpassing van de organisatie van zorg. Voor de financiering van onderzoek in dit deelprogramma is de belangrijkste voorwaarde dat het onderzoek direct bruikbare kennis oplevert die bijdraagt aan goede herstel- en nazorg gedurende het verloop van de pandemie en de nasleep daarvan in Nederland.

1. Lopende projecten binnen het deelprogramma Aanhoudende klachten na COVID-19

In de eerste subsidieronde voor onderzoek naar aanhoudende klachten na COVID-19 zijn 4 aanvragen gehonoreerd voor in totaal 5.1.2b. Daarnaast is subsidie verstrekt voor de doorontwikkeling van een multidisciplinaire integrale richtlijn COVID-19 nazorg onder leiding van de Federatie Medisch Specialististen (FMS), het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) en de Long Alliantie Nederland (LAN). De richtlijn geeft evidence-based aanbevelingen over COVID-19 nazorg, de ervaren knelpunten en kennishiaten met uiteindelijk doel: een zo goed mogelijke nazorg en herstel voor mensen met aanhoudende klachten na COVID-19.

Ontwikkeling van de multidisciplinaire richtlijn voor aanhoudende klachten bij COVID-19

Projectnummer 10430302110001

Het Nederlands Huisartsengenootschap (NHG) heeft samen met de Federatie Medisch Specialististen (FMS) en de Long Alliantie Nederland (LAN) de doorontwikkeling van een multidisciplinaire integrale richtlijn COVID-19 nazorg ingezet. Op 4 februari is de richtlijn Langdurige klachten na COVID-19 ter autorisatie aangeboden aan een groot aantal partijen. In principe zal eind maart een versie beschikbaar zijn die daadwerkelijk gebruikt kan worden door zorgverleners. Hiermee loopt het project volgens de beoogde planning in de ZonMw aanvraag.

Om patiënten beter te kunnen meenemen in wat zij van het ziektebeeld kunnen verwachten, worden 4 aanvullende situaties beter beschreven op thuisarts.nl en daarnaast worden twee video's ontwikkeld om een bredere doelgroep aan te kunnen spreken. Immers, de richtlijn is veelal vanuit medisch perspectief beschreven. Communicatie naar de eerste lijn is erg belangrijk, maar ook naar patiënten en burgers.

Samenvatting project: Er zijn in het afgelopen jaar door verschillende partijen documenten gericht op de nazorg voor patiënten met COVID-19 ontwikkeld. Voorbeelden zijn de 'Leidraad Nazorg voor patiënten met COVID-19' en de 'Handreiking voor herstelzorg COVID-19'. De documenten blijken helaas niet altijd goed op elkaar aan te sluiten en geven soms verschillende adviezen. Ze zijn daarnaast geschreven in een periode waarin zorgprofessionals nog beperkte ervaring hadden met COVID-19, en waarin er nog weinig wetenschappelijke literatuur beschikbaar was. Inmiddels wordt er steeds meer bekend over de langetermijnklachten van patiënten. Er was daarom de wens om de verschillende documenten te integreren en door te ontwikkelen tot een up-to-date multidisciplinaire integrale evidence-based richtlijn. Het Kennisinstituut van de Federatie Medisch Specialististen (Kennisinstituut) en het NHG bieden de procesmatige en methodologische ondersteuning bij de ontwikkeling van deze richtlijn. De richtlijn wordt gepubliceerd op de Richtlijnen-database van de

Federatie Medisch Specialististen en opgenomen op de Richtlijnenwebsite van het NHG. Binnen dit project richten we ons op de nazorg (>4 weken na infectie) voor alle COVID-19 (verdachte) patiënten, onafhankelijk van de context waarin zij de ziekte hebben doorgemaakt. Het project bestaat uit drie onderdelen:

- Onderdeel 1: Diagnostiek COVID-19 aanhoudende klachten eerste lijn (6 geprioriteerde modules)

- Onderdeel 2: Diagnostiek COVID-19 aanhoudende klachten tweede lijn (6 geprioriteerde modules)
- Onderdeel 3: Integrale herstel- en nazorg COVID-19 (10 geprioriteerde modules)

In alle drie de onderdelen is er aandacht voor de organisatie van zorg. Voor onderdeel 2 wordt financiering via SKMS aangevraagd. Deze aanvraag richt zich daarom op onderdelen 1 en 3.

Aanhoudende Klachten na COVID-19: perspectief vanuit de populatie, patiënt, en zorg

Projectnummer 10430302110002

Dit project betreft een grote cohort studie. Voordeel van deze studie is dat het Cohort Lifelines al bestond en daar wordt op door gebouwd. 5.1.2e heeft op uitnodiging van de Tweede kamer commissie ook een presentatie gegeven tijdens de rondetafelgesprekken op 31 januari 2022.

Samenvatting: Na herstel van de acute symptomen van COVID-19 houdt een substantieel deel van de mensen aanhoudende klachten van lichamelijke, psychische en cognitieve aard: Long COVID. Het is onduidelijk wat de oorzaken en gevolgen van deze klachten zijn voor de persoon en de maatschappij en hoe de zorg daarop een antwoord kan bieden. Het huidige onderzoek naar Long COVID wordt gekenmerkt door belangrijke limitaties: het houdt geen rekening met klachten die al voor infectie aanwezig waren, het baseert zich grotendeels op klinische cohorten terwijl het overgrote deel van de mensen met Long COVID niet opgenomen zijn geweest, en het patiëntenperspectief wordt onvoldoende benut. De doelstelling van dit onderzoek is praktisch toepasbare kennis genereren voor het verbeteren van de zorg voor patiënten met Long COVID. Specifiek brengen we in een multidisciplinair onderzoek de prevalentie, karakteristieken en persoonlijke en maatschappelijke gevolgen van deze klachten in kaart. Om meer zicht te krijgen op pathofysiologische mechanismen doen we een uitgebreide fenotypering van Lifelines deelnemers met Long COVID, waarbij we zoeken naar aanwijzingen voor orgaanschade en immunologische of metabole ontregelingen. In een prospectief design wordt een breed scala aan multidisciplinaire risicofactoren getest. Ook worden de gevolgen van Long COVID 19 in kaart gebracht voor kwaliteit van leven en zorgkosten, werkverzuim en productieverlieskosten. Een unieke kwalitatieve studie richt zich op de ervaringen met herstel- en nazorg en zelf-management, en leidt tot een online module met patiëntervaringen. De resultaten van voorafgaande delen komen samen in een actie-onderzoek, waarin zorgverleners uit de eerste en tweede lijn samen met patiënten een multidisciplinair zorgpad ontwikkelen, en in een cyclisch proces implementeren, evalueren en door-ontwikkelen.

Resultaten: Mechanismen en risicofactoren van aanhoudende klachten analyse wordt verwacht oktober 2022. Impact en zorgbehoefte naar aanleiding van aanhoudende klachten worden verwacht december 2022.

VeCosCO: Neurobiologische basis van langdurige cognitieve klachten en vermoeidheid na COVID-19

Projectnummer 10430302110003

Er zijn sterke aanwijzingen dat neuro-inflammatie een belangrijke rol speelt bij de langdurige vermoeidheids- en cognitieve klachten na een doorgemaakte SARS-CoV-2 infectie. Neuro-inflammatie kan in vivo gemeten worden met TSPO PET, waardoor we het verband tussen neuro-inflammatie en (het beloop van) langdurige klachten kunnen onderzoeken en potentiële aangrijpingspunten voor therapie kunnen identificeren.

Samenvatting:

Belangrijkste studie parameters:

- Workpackage (WP) 1: Uitgebreide fenotypering: Bestuderen van de aard en omvang van klachten, identificeren van risicofactoren van langdurige klachten middels genotypering, uitgebreid neuropsychologisch onderzoek, vragenlijsten m.b.t. vermoeidheid, cognitief-gedragmatige factoren, algemeen functioneren en klinische follow-up (FU). Ook wordt de ontvangen nazorg/eigen initiatieven geïnventariseerd.
- WP 2 Pathofysiologie: Bestuderen van de onderliggende pathofysiologie door middel van TSPO PET en structurele en functionele MRI, als een mogelijk aanknopingspunt voor behandeling. Onderzoeken van de relatie tussen neuro-inflammatie en cognitief functioneren, vermoeidheid, mate van herstel tijdens FU, veranderingen op MRI en respons op gedragstherapie.

Het gaat om een prospectieve longitudinale case-control studie, WP-1 N=200 (125 COVID-19 patiënten (>3 maanden na positieve PCR) met langdurige vermoeidheids- en/of cognitieve klachten, 75 post-COVID-19 zonder langdurige klachten). WP-2: Subgroep van WP-1, N=40 COVID-19 patiënten met langdurige klachten (>3 maanden na diagnose) en N=15 post-COVID-19 zonder langdurige klachten). Deelnemers met langdurige klachten zullen via bestaande COVID-19 cohorten worden geïncubeerd: de ReCOVer studie (gedragstherapie bij vermoeidheid, N=114), de NeNeSCO studie (neuropsychologische gevolgen, N=200), de VIS studie (predictie van lange termijn gevolgen, N=350) en post COVID-poli's. Deelnemers zonder klachten worden gerekruteerd via bedrijfsartsen, VIS en NeNeSCO cohort en post COVID-poli's.

Resultaten: Data analyses worden verwacht in Q4 van 2022.

Inzicht in aanhoudende klachten na Covid-19 besmetting: een mixed methods benadering.

Projectnummer 10430302110004

Kennis over aard, omvang, ernst, duur en risicofactoren voor aanhoudende COVID-19 klachten, geassocieerde pathologie, ontvangen herstel- en nazorg en hoe deze is ervaren. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare patiëntengroepen: kinderen; ouderen; zwangeren; mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden, lage sociaaleconomische status, migratieachtergrond en/of chronische aandoeningen. De uitkomsten bieden zorgverleners en patiënten aanknopingspunten voor betere ondersteuning en vroege herkenning van patiënten met aanhoudende COVID-19 klachten. Resultaten worden nationaal en internationaal verspreid via verschillende platforms en organisaties. Een patiëntpanel en adviescommissie met vertegenwoordigers van relevante stakeholders/belanghebbenden adviseren het project.

Samenvatting:

We gebruiken drie verschillende cohorten: 1) het EPD-cohort met a) gegevens uit elektronische patiëntendossiers (EPDs) uit huisartsenpraktijken en huisartsenposten (Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn en academische huisartsennetwerken Maastricht, Radboud en Groningen); b) de ziekenhuisregistraties (Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg, LBZ); en c) sociaaleconomische en demografische gegevens van het CBS. Deze drie databases worden op individueel patiëntniveau aan elkaar gekoppeld, zijn landelijk representatief en omvatten 10% van de Nederlandse bevolking. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen mensen met aanhoudende COVID-klachten (~14.000 mensen) en een controlegroep van mensen met covid besmetting, maar zonder aanhoudende klachten (~126.000 mensen). 2) PROM-EPD cohort: Van ongeveer 250 coronapatiënten gebruiken we naast gegevens uit EPDs ook gegevens uit vragenlijsten over hun kwaliteit van leven en hoe zij hun klachten en de zorg ervaren. 3) Interviews: 16-20 patiënten, waaronder patiënten met geringe gezondheidsvaardigheden, en 8-10 huisartsen worden geïnterviewd om specifieke aandachtspunten bij kwetsbare patiëntgroepen in kaart te brengen.

Resultaten: Het eerste tussenrapport wordt verwacht in april 2022. De eindrapportage in januari 2023.

Aanhoudende klachten na COVID-19 infectie: epidemiologie, pathofysiologie, predictie, en communicatie, de CORona Follow Up (CORFU) studie

Projectnummer 10430302110005

Samenvatting:

CORFU brengt 7 cohortstudies bij elkaar om aanhoudende klachten en kwaliteit van leven na COVID-19 infectie in kaart te brengen, de pathofysiologie van aanhoudende klachten in kaart te brengen, en een predictiemodel voor de kans op aanhoudende klachten te ontwikkelen. Een door de stichting EuroQol ontwikkelde basisvragenlijst, reeds in gebruik verschillende (inter)nationale studies naar long COVID wordt benut, en waar nodig aangepast. Patiënten met doorgemaakte infectie, zowel thuis als gehospitaliseerd, en gezonde controles, krijgen op vaste momenten gerekend na de eerste behandeling (3m, 6m, 12m, 24m) een digitale vragenlijst die items bevat over onder meer symptomen en klachten, kwaliteit-van-leven, sociale relaties, en participatie. Deze vragenlijst is samengesteld in 2 lopende studies met grote Nederlandse inbreng (POPCORN, CAPACITY), en internationaal afgestemd (WHO, Global Burden of Disease centrum Seattle). De ontstane dataset is links-gecensureerd, d.w.z. de eerste vragenlijst is niet voor ieder gelijk. Workpackage (WP) 1 beschrijft het voorkomen van aanhoudende klachten, klachtensamenhang en kwaliteit van leven over de tijd, en de ontvangen herstel- en nazorg en zelfzorgactiviteiten. Daarnaast identificeren wij fenotypen van aanhoudende klachten. WP 2 analyseert de pathofysiologie op basis van bestaande kennis en

hypothesen, en de fenotypes uit WP 1. WP 3 ontwikkelt een predictiemodel ontwikkeld om de kans op aanhoudende klachten te kunnen schatten. Predictoren van chroniciteit worden geselecteerd uit bestaande literatuur en WP 1 en WP 2. Afzonderlijke cohortinformatie biedt gerichte verklaringsmogelijkheden. WP4 combineert de activiteiten tbv de vraagharmonisatie, de digitale enquêtering zelf (over de cohorten heen), zorgkosten data, en een prototype patiëntenplatform. Daarnaast wordt in 1 centrum een patiënten-platform-prototype aangepast om op eenvoudige manier de patiënt - via een individuele login - te kunnen informeren over diens situatie en beloop.

Resultaten: Eind 2022/begin 2023 worden resultaten van analyses verwacht.

Naast bovenstaande studies uit het deelprogramma COVID-19 aanhouden klachten en nazorg zijn er in andere subsidierondes binnen ZonMw ook projecten gestart die raakvlakken hebben met long COVID.

2. Lopende projecten binnen het COVID-19 programma bottom-up ronde

Vanaf het najaar van 2020 zijn enkele projecten in de bottom-up ronde gestart die raakvlakken hebben met nazorg en long COVID.

COVID-19 Follow-up care paths and Long-term Outcomes Within the Dutch health care system: a combined rehabilitation, pulmonary, and intensive care perspective (CO-FLOW study)

Projectnummer 10430022010026

Eind januari 2022 heeft projectleider Van den Berg-Emons een Position Paper uitgebracht voor het Rondetafelgesprek Long COVID van de vaste commissie voor VWS van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Samenvatting:

Na ziekenhuisontslag volgen COVID-19 patiënten verschillende nazorgpaden, zoals bijvoorbeeld in een revalidatiecentrum, verpleeghuis of fysiotherapiepraktijk. Er is nog weinig bekend over het uiteindelijke herstel na COVID-19 en het effect van deze nazorgpaden. De COVID-19 pandemie heeft een snelle ontwikkeling geforceerd van de nazorg voor COVID-19 patiënten die in het ziekenhuis zijn opgenomen geweest. Of deze nazorg de juiste zorg op de juiste plaats biedt voor patiënten die langetermijn klachten ervaren na COVID-19 is onbekend.

Gedurende 2 jaar worden COVID-19 patiënten gevolgd die in een ziekenhuis opgenomen zijn geweest in de regio Rotterdam-Rijnmond en Delft. Er worden gegevens verzameld over patiëntstromen in de diverse nazorgpaden, zorggebruik, faciliterende en belemmerende factoren in het nazorgproces zoals ervaren door zorgprofessionals en patiënten, (arbeids)participatie, kwaliteit van leven en (voorspellers van) lichamelijk, cognitief en psychologisch herstel. Metingen worden verricht op 3, 6, 12 en 24 maanden na ziekenhuisontslag.

Resultaten: Het eerste manuscript is *under review* en er komen publicaties aan van manuscripten over het herstel in fysieke, cognitieve en psychologische uitkomst (follow-up op 3, 6 en 12 maanden). De laatste resultaten worden eind 2023 verwacht.

Prospective cohort study of non-hospitalised COVID-19 patients: determining length of isolation and patient clinical development at home (COVID-HOME study)

Projectnummer 10430012010023

Cohortstudie naar niet gehospitaliseerde covid-19 patiënten, geen onderzoek specifiek naar long covid, de patiënten worden echter wel 12 maanden opgevolgd.

Einddatum project is 31-12-2021

Samenvatting:

Het UMCG doet onderzoek onder COVID-19-patiënten die niet in een ziekenhuis zijn opgenomen, en hun gezinsleden. De onderzoekers willen meer inzicht krijgen in de impact en gevolgen van de ziekte op deze patiënten en hun familie, om op basis hiervan richtlijnen te kunnen maken voor de behandeling van COVID-19-patiënten thuis. Positief geteste personen worden wekelijks thuis bezocht om klinische- en laboratoriumgegevens te verkrijgen. Dit gebeurt door onder meer een neus/keelwab (wattenstaafje) en bloed af te nemen. Om te zien of het virus zich via andere routes verspreidt, wordt tevens urine, ontlasting en sperma-of vaginale swab verzameld. Ook bij gezinsleden van positief

geteste personen worden neus- en keelwabs afgenomen om te bepalen of, en wanneer zij besmet raken.

De noodzaak en het belang van dit onderzoek is groot in de huidige fase van versoepeling van alle maatregelen en de mogelijke nieuwe uitbraken die daarvan het gevolg zijn. Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met de GGD'en.

Resultaten: De laatste resultaten worden maart 2022 verwacht en de oplevering van het eindrapport is eind maart/begin april bij ZonMw bekend.

ReCOVer: A randomized controlled trial testing the efficacy of cognitive behavioural therapy for preventing chronic postinfectious fatigue among patients diagnosed with COVID-19 disease

Projectnummer 10430012010025

Een deel van de patiënten die COVID-19 heeft doorgemaakt houdt klachten. Een van die klachten is vermoeidheid. Deze is vaak ernstig en beperkt mensen in hun functioneren. Cognitieve gedragstherapie kan helpen bij ernstige moeheid die ontstaat tijdens een ziekte. Gedragstherapie leert mensen anders met klachten om te gaan.

Samenvatting:

Dit project gaat na of gedragstherapie gegeven via het internet ook helpt bij moeheid na COVID-19. Door sneller na het ontstaan van de klacht te behandelen, wordt hopelijk voorkomen dat de moeheid chronisch wordt. Er nemen 114 patiënten deel die na COVID-19 door ernstige moeheid worden belemmerd. De helft krijgt gedragstherapie, de andere helft gebruikelijke zorg. Toeval bepaalt in welke groep een deelnemer komt. De behandeling duurt vier maanden, waarbij mensen direct na afloop en zes maanden na de behandeling worden onderzocht.

Resultaten: Het project zal eind van de zomer 2022 de laatste resultaten opleveren.

3. Lopende projecten binnen het COVID-19 programma extra urgent traject COVID-19

Binnen vaccinstudies zijn de vanaf eind 2021 de volgende projecten gestart welke raakvlakken hebben met nazorg en Long COVID.

Long-COVID en vaccinatie in het RECoVERED cohort

Projectnummer 10430072110003

Vervolgproject van een eerder RECOVERED project

Samenvatting:

Na het doormaken van een infectie met het SARS-CoV-2 virus houdt een aanzienlijk deel van de mensen aanhoudende klachten. Dit wordt long COVID genoemd indien de klachten langer dan 3 maanden aanhouden. Long COVID vormt een aanzienlijke belasting voor het individuele welzijn en kwaliteit van leven. Tevens zal het naar verwachting grote economische gevolgen hebben als gevolg van gezondheid gerelateerde kosten en een verminderde arbeidsgeschiktheid.

Momenteel is het nog onduidelijk wat de oorzaak van deze langdurige klachten is. Mogelijk zijn de klachten het gevolg van achterblijvende virusdeeltjes wat leidt tot een chronische ontstekingsreactie, of van een afwijkende immunreactie waarbij antilichamen worden aangemaakt die reageren op lichaamseigen weefsel. Het vaccineren van mensen met long-COVID zou ertoe kunnen leiden dat het ontregelde afweersysteem weer op het goed spoor gezet wordt. Het is daarom belangrijk om meer inzicht te krijgen in het ontstaan van long COVID en welk effect vaccinatie hierop heeft. Dit is van belang voor het vaccinatiebeleid, en wellicht ook andere interventies ter voorkoming of behandeling van long COVID.

Het onderzoek wordt gedaan bij een grote groep COVID-19-patiënten die al langdurig gevolgd wordt in een lopende cohortstudie (RECoVERED). Van de deelnemers aan de studie werden 175 mensen gevaccineerd waarvan de helft op het moment van vaccineren long COVID-klachten had. In deze groep wordt nauwkeurig naar de eigenschappen van de afweerreactie gekeken in relatie tot de aard en duur van long COVID-klachten. Ook wordt onderzocht of en welke invloed vaccinatie hierop heeft.

Resultaten: Het project is eind 2021 gestart en loopt tot begin 2023.

Vaccinatie in kinderen met long COVID om de Fitheid te verbeteren (VINCERE)
 Projectnummer 10430072110004

Samenvatting:

Een gedeelte van de volwassenen die COVID-19 doormaakt houdt aanhoudende klachten, genaamd long COVID. Deze klachten kunnen weken tot maanden aanhouden. Onduidelijk is wat de precieze oorzaak van de klachten is, maar waarschijnlijk zijn er meerdere oorzaken. Ook bij kinderen kan long COVID optreden, zowel na ernstige als milde acute COVID-19 infecties. Waarbij het lijkt dat in een deel van de volwassen patiënten een afname in long COVID klachten ervaren na vaccinatie, is er bij kinderen nog niets bekend over een mogelijk positief effect van COVID-19 vaccinatie. Gezien de impact van dit ziektebeeld op het individuele functioneren en de maatschappij is het belangrijk dat er meer inzicht komt in de pathofysiologie en mogelijke behandeling van long COVID bij kinderen.

Dit onderzoek bekijkt het effect van een vaccinatie op vermoeidheidsklachten in kinderen van 12-18 jaar oud die langer dan 12 weken klachten ervaren. Daarbij wordt gekeken of er verschillen zijn tussen kinderen waarbij de klachten wel en niet verbeteren. Omdat momenteel alleen het Pfizer-BioNTech mRNA vaccin is goedgekeurd voor kinderen vanaf 12 jaar zal deze worden gebruikt in de studie. De vermoeidheidsklachten worden geanalyseerd voor en na vaccinatie.

Naast dat er wordt gekeken naar het effect van vaccinatie worden de kinderen van 12-18 jaar vergeleken met kinderen van 6-12 jaar met long COVID die nog niet gevaccineerd zijn om het klachtenpatroon in kaart te brengen.

Resultaten: Het project is eind 2021 gestart en loopt tot begin 2023. Vanwege tegenvallende inclusies zullen de eerste resultaten vertraagd zijn, mogelijk komen deze in het voorjaar van 2022.

4. Lopende projecten binnen het COVID-19 programma COVID-19 behandeling kennishiaten (FMS kennisagenda)

Binnen de ronde FMS kennishiaten zijn de vanaf eind 2021 de volgende projecten gestart welke raakvlakken hebben met nazorg en Long COVID.

Sniffing out Covid: Perspectief bij blijvend reukverlies, naar begrip en behandeling
 Projectnummer 10430102110001

Samenvatting:

In het afgelopen jaar kreeg naar schatting 2 van de 3 patiënten met een COVID-19 infectie te maken met reukverlies. Bij het merendeel keert het reukvermogen binnen een aantal weken terug, maar er zijn ook patiënten bij wie de klachten aanhouden, of die te maken krijgen met een verstoord reukvermogen. Deze klachten hebben grote invloed op het dagelijks leven. Daarnaast is tot nu toe is nog onvoldoende bekend over het verloop en behandelingsmogelijkheden van reukverlies bij COVID-19 patiënten. In dit onderzoek wordt daarom onderzocht wat het natuurlijke beloop is van anosmie (gebrek aan reukzin) in het kader van COVID-19 en of dit gunstig te beïnvloeden is met (lokale) corticosteroiden.

Gedurende een jaar wordt herhaaldelijk het reuk- en smaakvermogen van een groep COVID-19 patiënten gemeten en gekeken kijken naar de invloed ervan op eetgedrag en kwaliteit van leven. Ook onderzoeken de onderzoekers wat het effect van reukverandering op de hersenen is. Daarnaast doen ze onderzoek naar behandelingsmogelijkheden van reukverlies bij COVID-19, met orale corticosteroiden. Hiermee willen ze de zorg en perspectief voor deze patiëntengroep verbeteren en meer kennis vergaren over effectieve behandelingen.

Resultaten: Het project is eind 2021 gestart en loopt tot begin 2024.

COVID-19: De rol van klinische en beeldvormende testen
 Projectnummer 10430102110004

Samenvatting:

In de beginperiode van de pandemie werden patiënten behandeld met zuurstof of beademing. Ook werden medicijnen geprobeerd met wisselend resultaat. Enkele medicijnen bleken effectief, maar het

is nog onduidelijk aan wie deze medicijnen het beste gegeven kunnen worden. In deze periode zijn veel CT-scans gemaakt om de diagnose te stellen, omdat er weinig PCR-testen waren. Deze scans geven echter ook informatie over de ernst van de ziekte en mogelijk over het verloop ervan. In dit project wordt onderzocht of met de scans beter te voorspellen is, wie de medicijnen nodig zullen hebben.

Een deel van de patiënten houdt klachten na herstel. De onderzoekers proberen per persoon te voorspellen hoe dit zal verlopen. Daarvoor gebruiken ze CT-scans en andere informatie over de gezondheid van ex-patiënten. Bij enkele patiënten zullen ze enkele maanden na herstel een nieuw soort scan maken. Hiermee kunnen ze zien of de blijvende afwijkingen worden veroorzaakt door ontsteking of beginnende verlittekening.

Resultaten: Het project is eind 2021 gestart en loopt tot eind 2023.